

Нѣколцина софийнци и жители отъ околнитѣ села сж били заточени въ Мала Азия, кждето нѣкои умрѣли. Въ списъка на Анастасъ п. Хиновъ сж посочени въ Деаръ-Бекиръ: Христо Петровъ Ковачевъ, учителъ въ София, отъ Сопотъ; попъ Стоянъ п. Пенковъ отъ с. Желява (Д. Т. Страшимировъ, В. Левски. Томъ I, с. 661, № 513; сжщо с. 659). Умрѣли въ Мала Азия: „іеромонахъ дедо Ювсиникия отъ г. София“ (тамъ, с. 664)¹⁾; „дѣдо Стоянъ Мечка w с. Желява (Софійско) на 27-и 8-врія умрѣ въ сжбота 1873 г.“ (тамъ, с. 657, № 512). За смъртъта на последния в. Независимостъ, Букурещъ, г. IV, 1873, бр. 8, дава следното съобщение: „Изъ Деари-Бекиръ явяватъ, че въ тоя градъ са е поминалъ единъ отъ заточенните преди една година бжлгаре. Тоя бжлгаринъ е Стоянъ Младеновъ (65-годишенъ старецъ) изъ село Жулява (софійско окружие). Покойниятъ са е поминалъ на 27 октомврия. Вѣчна му памѣтъ! Отмжщение, братия, отмжщение!“

Разстроениятъ комитетъ въ София билъ възобновенъ презъ 1874 г. отъ отецъ Игнатий Рилски (вж. Юбилейна книга на градъ София, с. 57).

Априлското възстание, минаването на Ботевата чета и Сръбско-турската война отъ 1876 г. поставятъ на тежко изпитание софійскитѣ бжлгари. Въ София се крятъ нѣкои отъ Ботевитѣ четници (вж. Тр. Димитровъ, Софийнци и Ботевитѣ четници презъ 1876 г. Соф. общински вестникъ, г. II, 1915, бр. 51, с. 4—6). Сведения за положението на населението въ Софійско даватъ обширнитѣ, извънредно ценни писма на Йорд. Филаретова до Найдено Геровъ, руски вицеконсулъ въ Пловдивъ (Изъ архивата на Н. Геровъ. Книга II, с. 644—658, № 2588—2592). Турцитѣ, озлобени и ожесточени, се отдаватъ на грабежъ и безчестия. Организиранни и неорганизиранни групи грабятъ околнитѣ села. София пламва въ нарочно подклаждани отъ турцитѣ пожари. Населението трѣпне отъ ужасъ при мисълъта за сждбата на Батакъ и други южно-бжлгарски села. Затворитѣ сж изпълнени съ арестувани селяни. При такива обстоятелства дожда вестъ за обявяване на Руско-турската война.

1. Пѣсенъта за Чавдаръ и Лалю.

Тая народна пѣсенъ до известна степенъ отразява отношенията между турци и подчинени въ София и Софійско. Не бива да бжде тълкувана буквално, но твърде условно. Помѣстена е въ Болгарскія пѣсни изъ сборниковъ Ю. И. Венелина, Н. Д. Катранова и другихъ бжлгаръ, издалъ Петръ Безсоновъ. Москва 1855, с. 192—197. Безсоновъ отбелязва, че е взета отъ сборника на Катрановъ и Велтманъ. У втория името на записвача е означено „отъ Кубанка Иванъ Муриновъ“.

Чавдаръ ми, млада войвода,
Курдисалъ Чавдаръ войвода
До триста бѣли чадъри
Въ Рилж, Старж планинж.
Подъ сѣки чадъръ сѣдѣхж

По двама, трима юнаци;
Подъ единъ чадъръ сѣдѣше
Самъ-си ми Чавдаръ войвода
Съ сестрино-то си момче,
Дойчина байрактарина.

¹⁾ Въ бележника на Маринъ п. Лукановъ е споменатъ „дядо Иванікія Величко w София, 1862, умр. 1865.“ Може би е сжщиятъ (тамъ, с. 657, № 512).